

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 4/96

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne na verejnom zasadnutí dňa 29. mája 1997 prerokoval návrh Krajského súdu v Banskej Bystrici, zastúpeného JUDr. Janou Prístavkovou, predsedníčkou senátu, na vyslovenie nesúladu § 7 ods. 7 vládneho nariadenia č. 240/1949 Zb. z 8. novembra 1949, ktorým sa vykonáva Poštový zákon č. 222/1946 Zb. s § 770 ods. 2 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a takto

r o z h o d o l :

Návrhu sa n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e

I.

Krajský súd v Banskej Bystrici doručil dňa 27. mája 1996 na Ústavný súd Slovenskej republiky návrh na začatie konania o nesúlade ustanovenia § 7 ods. 7 vládneho nariadenia č. 240/1949 Zb., ktorým sa vykonáva Poštový zákon č. 222/1946 Zb. s ustanovením § 770 ods. 2 Občianskeho zákonníka a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len "ústavy") podľa čl. 125 písm. b) ústavy a § 37 zákona

Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov (ďalej len "zákon č. 38/1993 Z. z.") v platnom znení. Žiadal vydať nález ústavného súdu v tomto znení: "Ustanovenie § 7 ods. 7 vykonávacieho vládneho nariadenia č. 240/1949 Zb. nie je v súlade s ustanovením § 770 ods. 2 Občianskeho zákonníka a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky", k čomu ho viedli tieto dôvody:

"Vláda Československej republiky vydala podľa § 15 zákona zo dňa 17. novembra 1946, č. 222 Sb. o pošte, vládne nariadenie č. 240, zo dňa 8. novembra 1949, ktorým sa vykonáva Poštový zákon. Z ust. § 7 tohoto vládneho nariadenia vyplýva rozsah zodpovednosti podniku za škodu. Iné náhrady škody ako uvedené v tomto ustanovení, podnik neposkytuje.

Vyhláškou Federálneho ministerstva dopravy a spojov č. 78/1989 Zb. o právach a povinnostiach pošty a jej používateľov (Poštový poriadok), v znení vyhl. č. 59/1991 Zb., bola upravená doprava zásielok tak, že v ustanovení § 4 ods. 8 charakterizoval príslušný rezort aj včasnosť dopravy. Vyhlášky boli vydané na základe § 7 ods. 1 zák. č. 222/1946 Zb., o pošte a § 2 vládneho nariadenia č. 240/1949 Zb.

Kategória "škody" podľa ust. Obč. zákonníka (úplné znenie zák. č. 47/1992 Zb., v znení zák. č. 264/92 Zb. a zák. č. 278/93 Z.z.) je vyjadrená ako ujma, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného a je objektívne vyjadriteľná všeobecným ekvivalentom, teda peniazmi.

Zodpovednosť za škodu podľa Poštového poriadku, za oneskorené doručenie poštovej poukážky nie je výslovne upravená ani v ust. § 23 vyhl. č. 78/1989 Zb., ani v ust. § 63 uvedeného predpisu.

Osobitnou úpravou je právna úprava uvedená v ust. § 765 a nasl. OZ - zmluva o preprave. Ide o úpravu základnú. Podrobnejšiu úpravu obsahujú prepravné poriadky.

V zmysle ust. § 767 OZ, dopravca je povinný vykonať prepravu s odbornou starostlivosťou a v určenej lehote. Určenie lehôt je vecou dohody zmluvných strán, alebo ich upravujú prepravné poriadky, ktoré bližšie upravujú aj prípady

zodpovednosti dopravcu za škodu. Nemôžu však zužovať liberačné dôvody, existencia ktorých zbavuje dopravcu zodpovednosti za škodu.

V ustanovení § 770 ods. 2 OZ je upravená zodpovednosť za iné škody z nákladnej prepravy, ako sú škody na prepravovanej zásielke. Dopravca zodpovedá za ne vtedy, ak boli spôsobené prekročením dodacej lehoty, podmienky a rozsah náhrady určujú prepravné poriadky.

Poštový poriadok v ust. § 4 ods. 8 (vyhl. 78/1989 Zb.), charakterizoval ako včasnú dopravu zásielky tuzemského styku, ktorá spĺňa zasielacie podmienky, pri poštovej poukážke druhý deň po dni podania.

Ak ust. § 7 ods. 7 vykonávacieho vládneho nariadenia č. 240/1949 Zb. vylučuje zodpovednosť za škodu spôsobenú oneskoreným dodaním zásielky, potom je v rozpore s ust. § 770 ods. 2 OZ.

Z obsahu čl. 47 ods. 3 Ústavy SR vyplýva, že všetci účastníci sú si v konaní podľa ods. 2 rovní.

Ak by neexistovala zodpovednosť za škodu (v zmysle ust. § 7 ods. 7 vládneho nariadenia č. 240/1949 Zb.) v podmienkach trhového hospodárstva u Slovenskej pošty, ktorá je podnikateľským subjektom, alebo by sa obmedzila iba na tam uvedené dôvody, nebola by zachovaná rovnosť účastníkov pred súdom. Úľavy zo zodpovednosti v takom rozsahu, ako poskytovalo vládne nariadenie č. 240/1949 Zb. nie sú v dnešných podmienkach právne opodstatnené a sú v rozpore s obsahom čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky aj ust. § 770 ods. 2 Obč. zák."

Ďalším písomným podaním z 1. júla 1996 Krajský súd v Banskej Bystrici zmenil petit návrhu v tom zmysle, "aby ustanovenie § 7 ods. 7 vykonávacieho vládneho nariadenia č. 240/1949 Zb. bolo vyhlásené za neplatné s ohľadom na dôvody uvedené v pôvodnom návrhu, podľa ktorých je ustanovenie § 7 ods. 7 vykonávacieho vládneho nariadenia č. 240/1949 Zb. v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky v zmysle čl. 152 ods. 1 ústavy, preto je neplatné."

Plénium Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len "ústavný súd") na neverejnom zasadnutí 19. júna 1996 predbežne prerokovalo návrh Krajského súdu v Banskej Bystrici z 21. mája 1996 podľa § 25 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z.

v platnom znení a keďže návrh splňal zákonné podmienky (§ 20 a § 37 ods. 2 citovaného zákona) a podal ho oprávnený subjekt (čl. 130 ods. 1 písm. d) ústavy), uznesením ho prijalo na ďalšie konanie.

Plénum ústavného súdu na neverejnom zasadnutí 30. januára 1997 prerokovalo návrh na zmenu petitu návrhu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 1. júla 1996 a rozhodlo uznesením, že zmenu petitu nepripúšťa.

V pôvodnom návrhu Krajský súd v Banskej Bystrici uvádza, že uznesením zo 6. októbra 1995 pod sp. zn. 12 Co 4090/95 prerušil konanie o náhradu škody (navrhovateľ ██████████ proti odporcovi Slovenská pošta, š. p., Banská Bystrica o zaplatenie 21 000 Sk) podľa § 109 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku do rozhodnutia ústavného súdu o nesúlade podzákonnej normy so zákonom.

Predmetom konania pred všeobecným súdom je náhrada škody, ktorú podľa tvrdenia navrhovateľa mu spôsobil odporca oneskoreným doručením poštovej zásielky. Prvostupňový súd návrhu vyhovel. Odporca proti rozsudku z 10. júla 1995 sp. zn. 8 C 150/95 sa odvolal a krajský súd konanie podľa § 109 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku prerušil. Prvostupňový súd žalobe vyhovel s poukazom na ustanovenie § 4 ods. 1 vyhlášky Federálneho ministerstva dopravy a spojov č. 78/1989 Zb. o právach a povinnostiach pošty a jej používateľov a na § 420 Občianskeho zákonníka. S otázkou možnej aplikácie ust. § 7 ods. 7 vládneho nariadenia č. 240/1949 Zb. sa vysporiadal tak, že neskoršie právne predpisy vydané na základe splnomocnenia obsiahnutého v zákone o pošte č. 222/1946 Zb. otázku náhrady škody riešia inak, ako uvedené vládne nariadenie.

II.

Ústavný súd Slovenskej republiky požiadal písomne vládu Slovenskej republiky a Slovenskú poštu, š. p., Banská Bystrica o písomné vyjadrenie k návrhu Krajského súdu v Banskej Bystrici.

Slovenská pošta, š. p., Banská Bystrica vo svojom vyjadrení vyslovila nesúhlas s názorom Krajského súdu v Banskej Bystrici, že ustanovenie § 7 ods. 7 vládneho nariadenia č. 240/1949 Zb. nie je v súlade s § 770 ods. 2 Občianskeho

zákonníka. V stanovisku uvádza, že "poukázanie peňazí prostredníctvom poštovej poukážky nie je zmluvou o preprave nákladu, keďže poštová poukážka je len príkaz udelený na pošte na predpísanom tlačive, aby vyplatila určitému adresátovi určitú sumu peňazí, ktorú odosielateľ zároveň pri podaní na pošte zloží. To znamená, že podacia pošta prijme od odosielateľa poštovú poukážku s peniazmi. Peniaze ponechá vo vlastnej pokladni a spolu s ostatnými prijatými hotovosťami ich odvedie na účet prevodových operácií. Poštovú poukážku vypraví poštovým kurzom ku dodávacej pošte. Dodávacia pošta na základe poštovej poukážky vyplatí z vlastných finančných prostriedkov adresátovi poukázanú sumu".

Pokiaľ ide o námietku nesúladu § 7 ods. 7 vládneho nariadenia č. 240/1949 Zb. s čl. 47 ods. 3 ústavy v stanovisku uvádza, že nejde o nesúlad. "Skutočnosť, že hmotnoprávny predpis ustanovuje určité podmienky zodpovednosti za škodu nepovažuje za narušenie zásady rovnosti účastníkov v uplatnení tohto práva pred súdom."

Vláda Slovenskej republiky (ďalej len "vláda SR") doručila písomné stanovisko 24. septembra 1996 pod sp. zn. 2878/1996, ktoré je zhodné so stanoviskom Slovenskej pošty, š. p., Banská Bystrica a navyše uvádza:

"Pošta vo všeobecnosti zodpovedá za škodu vzniknutú na prepravovanej veci (zásielke), avšak jej zodpovednosť na rozdiel od všeobecnej a základnej úpravy Občianskeho zákonníka je upravená špecificky vládny nariadením č. 240/1949 Zb. vydaným na základe § 15 zákona č. 222/1946 Zb. Tento zákon, ani Ústava SR, neobsahuje žiadne ustanovenia, ktoré by usmerňovali alebo obmedzovali rozhodnutie vlády o právnej úprave zodpovednosti pošty za veci dopravované poštou...

Poštový poriadok v § 4 ods. 8 vymedzuje pojem včasnej dopravy jednotlivých druhov zásielok, vrátane poštovej poukážky, ale zodpovednosť pošty za oneskorené doručenie poštovej poukážky neupravuje. Zodpovedá len za splatené, resp. odovzdané peniaze. Výpočet prípadov zodpovednosti pošty v určenom rozsahu je taxatívny. Možno povedať, že prípady zodpovednosti pošty a náhrad podľa § 7 ods. 1 až 3 a ods. 5 a 6 vládneho nariadenia č. 240/1949 Zb. vo všeobecnosti korešpondujú s občianskoprávnou úpravou § 769 a 770 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Otázku náhrady škody v prípade oneskoreného doručenia peňazí na základe poštovej

poukážky však Občiansky zákonník neupravuje a neupravujú ju ani citované osobitné predpisy, a to ani prepravný poštový poriadok, na ktorý sa odkazuje v § 770 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Túto skutočnosť, ktorá je osobitnou - od všeobecnej úpravy odchylnou úpravou - nemožno hodnotiť ako rozpor osobitného predpisu (§ 7 ods. 7 vládneho nariadenia č. 240/1949 Zb.) so všeobecným predpisom (§ 770 ods. 2 Občianskeho zákonníka) ...". Neobstojí ani tvrdenie navrhovateľa o porušení princípu rovnosti zakotveného v článku 47 ods. 3 ústavy ... Ide o rovnosť subjektov v procesnoprávných vzťahoch.“

K návrhu Krajského súdu v Banskej Bystrici sa 1. júla 1996 písomne vyjadrila aj JUDr. Magda Jaňovková, splnomocnená zástupkyňa vedľajšieho účastníka konania [REDAKOVANÉ]. Stotožnila sa s dôvodmi návrhu.

Podľa čl. 144 ods. 3 ústavy, ak sa súd domnieva, že iný všeobecne záväzný právny predpis odporuje zákonu, konanie preruší a podá návrh na začatie konania pred ústavným súdom. Toto oprávnenie Krajský súd v Banskej Bystrici využil. Svojím návrhom žiadal ústavný súd o vydanie nálezu o nesúlade podzákonného právneho predpisu jednak so zákonom a jednak aj s ústavou.

III.

Ústavný súd vykonal dokazovanie vyjadrením účastníkov konania, spisom Okresného súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 8 C 150/95 a vyžiadal si od Slovenskej pošty, š. p., Banská Bystrica platné akty Svetovej poštovej únie, medzi inými aj Svetový poštový dohovor a Dojednanie o poštových poukážkach a poštových cenných bonoch dohodnutých 3. októbra 1995 v Ottave, dohovormi z 10. júla 1964 vo Viedni a z 2. decembra 1989 vo Washingtone, ku ktorým pristúpila aj bývalá Československá socialistická republika, resp. Československá federatívna republika a ktoré prevzala do svojho právneho poriadku Slovenská republika a v Soule zo 14. septembra 1994.

Z obsahu spisu Okresného súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 8 C 150/95 ústavný súd zistil, že [REDAKOVANÉ] si dňa 21. apríla 1993 vypožičal od [REDAKOVANÉ] 22 000 Sk. Podľa uzavretej písomnej zmluvy dlžník sa zaviazal veriteľovi túto sumu vrátiť do 27. apríla 1993. Hneď na druhý deň, t. j. 22. apríla 1993 podal dlžník na

pošte v Prievidzi spolu s poštovou poukážkou na adresu [REDAKOVANÉ], manželky veriteľa, sumu 22 000 Sk. Peniaze pošta doručila adresátovi až na základe reklamácie 21. mája 1993, teda 21 dní po zmluvne dojednanom termíne vrátenia pôžičky. A keďže v zmluve dohodli penále 1 000 Sk za každý deň z omeškania vrátenia pôžičky, za 21 dní musel dlžník veriteľovi zaplatiť 21 000 Sk. Náhradu vzniknutej škody dlžník si uplatnil voči Slovenskej pošte, š. p., Banská Bystrica na Okresnom súde v Banskej Bystrici. Návrhu súd vyhovel.

Pri analýze tejto problematiky ústavný súd vychádzal najmä z nasledovných skutočností:

- že štát má výhradné právo dopravovať otvorené alebo uzavreté písomnosti obsahujúce aktuálne oznámenia určitým adresátom bez ohľadu na spôsob, akým sú tieto písomnosti vybavené, čo vyplýva z ustanovenia §1 a 2 Poštového zákona,
- že podľa § 15 Poštového zákona je vláda splnomocnená nariadením upraviť zodpovednosť pošty za veci doručované poštou,
- že vláda túto zodpovednosť upravila v ustanovení § 7 vládneho nariadenia č. 240/1949 Zb., ktorým sa vykonáva Poštový zákon.

Podľa Poštového zákona i Poštového poriadku pošta má právo obstarávať rôzne služby. Mimo dopravy písomností, listov, listín, tlačív, novinových zásielok a ďalších vecí, dopravuje aj poštové poukážky. Pre tieto rôzne služby má aj rôznu úpravu zodpovednosti za doručenie poštovej zásielky. Vyhláška Federálneho ministerstva dopravy a spojov č. 78/1989 Zb. o právach a povinnostiach pošty a jej používateľov, na ktorú sa odvoláva navrhovateľ, bola zrušená zákonom Národnej rady Slovenskej republiky o cestnej doprave č. 168/1996 Z. z. (§ 43 ods. 12).

Ustanovením § 15 zákona č. 222/1946 Zb. "vláda sa zmocňuje, aby nariadením upravila zodpovednosť pošty za veci poštou dopravované, ako i ostatné podrobnosti o veciach upravených týmto zákonom". Vláda v ustanovení § 7 vládneho nariadenia č. 240/1949 Zb., ktorým sa vykonáva Poštový zákon, upravila zodpovednosť pošty takto:

1. U doporučenej zásielky zodpovedá podnik za stratu; výšku náhrady stanoví podnik po schválení ministerstvom pôšt všeobecne jednotnou čiastkou bez ohľadu na hodnotu zásielky.

2. U cenného listu a u balíka zodpovedá podnik za stratu, úbytok a poškodenie. Nahradzuje všeobecnú (trhovú) cenu, ktorú mala zásielka v mieste a v dobe podania, s istým obmedzením ...

3. U cenných listov a u balíkov zodpovedá podnik v rozsahu stanovenom v odseku 2 taktiež za škodu vzniknutú oneskorením v doprave, ktorou sa zásielka skazila alebo svoju cenu trvale úplne alebo čiastočne stratila.

4. U poštovej poukážky zodpovedá podnik za vplatené peniaze.

5. U poštovej zásielky na dobierku zodpovedá podnik rovnako ako u zásielky tohto druhu bez dobierky.

6. U poštovej výberky podanej doporučene zodpovedá podnik za stratu ako za doporučenú zásielku. Za vybranú pohľadávku zodpovedá podnik ako za peniaze u poštovej poukážky.

7. Iné než v predchádzajúcich odsekoch uvedené náhrady škody podnik neposkytuje.

IV.

Ústavný súd po vykonanom dokazovaní a po skutkovom a právnom vyhodnotení výsledkov dokazovania dospel k týmto právnym záverom:

Tvrdenie navrhovateľa, že ustanovenie § 7 ods. 7 vládneho nariadenia č. 240/1949 Zb. je v nesúlade s čl. 47 ods. 3 ústavy nie je možné akceptovať. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní pred súdmi a inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy rovní. Otázku rovnosti účastníkov treba chápať v procesnoprávnom význame, teda že účastníci v konaní pred všeobecným súdom majú rovnaké procesné postavenie a majú rovnaké možnosti uplatniť svoje práva. Zásada rovnosti deklarovaná v čl. 47 ods. 3 ústavy sa premieta do ustanovenia § 18 a ďalších Občianskeho súdneho poriadku. Účastníci majú v občianskom súdnom

konaní rovnaké postavenie. Súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv. Majú napríklad právo konať pred súdom vo svojej materčine, právo vyjadriť sa ku všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali, nazerať do súdneho spisu a robiť si z neho výpisy a opisy (§ 44 Občianskeho súdneho poriadku), prednášať a doplňovať svoje návrhy, vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci, atď. (§ 118 ods. 1, 2, § 123 a 44 Občianskeho súdneho poriadku). Zásada rovnosti je jedna z hlavných právnych záruk spravodlivej súdnej ochrany subjektívnych práv, ktoré zabezpečujú rovnaké možnosti na uplatnenie ich hmotnoprávnych a procesných práv (čl. 1, 25 a 37 Listiny základných práv a slobôd, čl. 12 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky). Touto zásadou sa teda spravujú vzťahy účastníkov v konaní, v ktorom uplatňujú ústavné právo na súdnu, ale aj inú právnu ochranu. Ide teda výlučne o rovnosť účastníkov v procesnoprávnych vzťahoch, či už v súdnom, správnom, rozhodcovskom konaní a podobne. Vylúčiť a obmedziť zodpovednosť pošty za prípadnú škodu spôsobenú pri preprave poštových poukážok alebo pri vykonávaní peňažnej operácie nemožno považovať za porušenie zásady rovnosti v konaní pred všeobecným súdom.

Preprava zásielok poštou je špeciálne a komplexne upravená zákonom o pošte a v ďalšom všeobecne záväznom právnom predpise, ktorý ho vykonáva - vládny nariadením č. 240/1949 Zb. Základná úprava prepravy vecí je obsiahnutá v § 765 až 772 Občianskeho zákonníka. Pritom preprava, vzhľadom na rozmanitosť a mnohotvárnosť prepravných služieb, sa delí na osobnú a nákladnú dopravu a podľa prostriedkov používaných na prepravu sa delí na železničnú, leteckú, vodnú, atď. Podľa toho, aj keď základná úprava je v zásade spoločná pre všetky formy dopravy, pre svoje odlišné, špecifické podmienky, v ktorých pôsobia (na cestách, vo vzduchu, na vode, atď.), podrobnejšiu úpravu osobnej a nákladnej prepravy určujú osobitné predpisy, najmä prepravné poriadky a tarify. Prepravné poriadky sú v postavení k Občianskemu zákonníku ako „lex specialis“. Aj preprava zásielok vykonávaná poštou je upravená špeciálnym právnym predpisom „lex specialis“. Ustanovenie § 770 ods. 2 Občianskeho zákonníka pôsobí vo vzťahu k Poštovému zákonu ako všeobecná úprava „lex generalis“. Nesúlady § 7 ods. 7 vládneho nariadenia č. 240/1949 Zb. a § 770 ods. 2 Občianskeho zákonníka v takomto prípade neprichádza v úvahu.

Citované vládne nariadenie osobitne upravuje prepravovanie a doručovanie poštových zásielok, medzi ktoré patrí aj poštová poukážka. Neupravuje prepravu peňazí. Pošta peniaze, ktoré zloží odosielateľ na podacej pošte pre adresáta, spolu s poštovou poukážkou, neprepravuje. Prepravuje len poštovú poukážku. Poštový poriadok doručovanie peňazí upravuje tak, že zložené peniaze na pošte (tie isté) pošta neprepravuje, ani nedoručuje adresátovi, ale len na základe poštovej poukážky vyplatí mu zložený obnos, ale z vlastných finančných prostriedkov. Ide vlastne o finančnú operáciu, ktorá sa bežne uplatňuje v peňažných ústavoch. Dokonca zložený obnos sa nemusí doručiť do vlastných rúk adresáta, ale napr. aj na jeho bankový účet.

Vecnému posúdeniu súladu (nesúladu) § 7 ods. 7 vládneho nariadenia č. 240/1949 Zb. s § 770 ods. 2 Občianskeho zákonníka musí predchádzať výklad termínu „nákladná preprava“ z citovaného ustanovenia Občianskeho zákonníka. Ústavný súd je toho názoru, že dopravu zásielok poštou nemožno považovať za nákladnú prepravu v zmysle Občianskeho zákonníka.

Občiansky zákonník vo svojej dvanástej hlave, označenej ako Zmluvy o preprave, upravuje zmluvu o preprave osôb (§ 760 - 764) a zmluvu o preprave nákladu (§ 765 - 773). Zákonná úprava týchto zmlúv, a to vrátane zodpovednosti dopravcov, je však len zlomkovitá - fragmentárna, podrobnosti upravujú tzv. prepravné poriadky (dôvodová správa k § 760 Občianskeho zákonníka). Hoci sa ustanovenia Občianskeho zákonníka o zmluvách o preprave používajú na všetky druhy prepráv osôb a nákladu, platí to len vtedy, ak preprava určitých nákladov „poštových zásielok“ nie je upravená osobitným zákonom a jeho vykonávacími predpismi. V tomto smere Občiansky zákonník neruší a ani nemení Poštový zákon a citované vládne nariadenie. Z toho, že iní prepravcovia (mimo pošty) zodpovedajú za škodu podľa § 770 ods. 2 Občianskeho zákonníka, nie je možné vyvodiť právny záver, že ustanovenie § 7 ods. 7 citovaného vládneho nariadenia je v nesúlade s § 770 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

O zodpovednosti pošty za škody spôsobené v súvislosti s prepravovanými poštovými poukážkami je možné uviesť, že v tejto oblasti neexistuje zákonný, t. j. zákonom upravený režim jej zodpovednosti, ako v prípade nákladnej prepravy, upravenej Občianskym zákonníkom. Je tomu tak z toho dôvodu, že ani Poštový

zákon, ani iný všeobecne záväzný právny predpis upravujúci činnosť pošty, neupravuje otázku zodpovednosti pošty za škody spôsobené v spojitosti s prepravovanými poštovými poukážkami. Ustanovenie § 15 Poštového zákona však splnomocňuje vládu, aby upravila takúto zodpovednosť. Právna úprava zodpovednosti pošty za škody spôsobené na prepravovaných poštových zásielkach je v súčasnosti obsiahnutá vo vládnom nariadení č. 240/1949 Zb., ktorým sa vykonáva Poštový zákon. Občiansky zákonník ani nemení, ani neruší vládne nariadenie č. 240/1949 Zb., z čoho vyplýva, že existujú súbežne vedľa seba. Ide o:

1. zákonný režim zodpovednosti za prepravu nákladov, predstavovaný príslušnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka a spresnený prepravnými poriadkami (§ 770 ods. 2 Občianskeho zákonníka) a

2. právny režim zodpovednosti pošty za škodu spôsobenú na prepravovaných poštových zásielkach, upravený vládnym nariadením č. 240/1949 Zb.

Zákonodarca zveril právnú úpravu zodpovednosti pošty za prepravované poštové zásielky tzv. sekundárnej normotvorbe vlády (v súčasnom období úprava podľa čl. 120 ústavy) a nie priamo zákonodarnému orgánu vo forme zákona. Namietanie nesúladu ustanovenia § 7 ods. 7 vládneho nariadenia č. 240/1949 Zb. s ustanovením § 770 ods. 2 Občianskeho zákonníka by však predpokladalo, že popri právnej úprave zodpovednosti pošty za škody spôsobené na prepravovaných poštových zásielkach, ktoré upravuje vládne nariadenie č. 240/1949 Zb., existuje zákonný režim tejto zodpovednosti upravený Občianskym zákonníkom. Zákonodarca má oprávnenie, aby zákonom upravil takú materiu, ktorá je prejavom jeho predošlej vôle (§ 15 Poštového zákona). Ustanovenie § 15 citovaného zákona by sa malo zrušiť a nahradiť takým ustanovením, ktoré otvorí možnosť úpravy zodpovednosti pošty. Keď prepravu poštových zásielok a zodpovednosť pošty nemožno podradiť pod termín „nákladná preprava“ a „zákonná zodpovednosť dopravcu“, tak ani ustanovenie § 7 ods. 7 vládneho nariadenia č. 240/1949 Zb. nie je v nesúlade s § 770 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Dodaciu lehotu citované vládne nariadenie neustanovuje ani pri „poštovej poukážke“, ani pre doručenie peňazí. Táto úprava je kompatibilná s čl. 34 a 35 Svetového poštového dohovoru a s Dohodou o poštových poukážkach podpísanou v Soule 14. septembra 1994 (čl. 9 ods. 1, 2 písm. a)). Podľa

nich poštové správy zodpovedajú za zložené čiastky až do chvíle, kedy boli poukážky riadne vyplatené.

Podľa § 770 ods. 2 Občianskeho zákonníka za iné škody z nákladnej prepravy zodpovedá dopravca, len ak boli spôsobené prekročením dodacej lehoty; podmienky a rozsah náhrady určujú prepravné poriadky. Pojem iná škoda znamená škodu, ktorá nevznikla na prepravovanej zásielke, ale zároveň je to škoda nad tento rámec, napr. majetkové sankcie za nesplnený záväzok dodávateľa, ktorý väzí v prekročení dodacej lehoty alebo ušlý majetkový prospech, ktorý týmto stratil, atď..

Záverom možno doterajšie uzavrieť do nasledovných právnych záverov:

1. Právne problémy vzniklé v spojitosti s doručovaním poštových poukážok a prostredníctvom nich peňazí adresátovi, treba v zásade riešiť ustanoveniami Poštového zákona a citovaného vládneho nariadenia ako „lex specialis“ vo vzťahu k Občianskemu zákonníku. Nejde teda o protiprávny stav, pretože § 7 ods. 7 citovaného vládneho nariadenia bol vydaný na základe § 15 Poštového zákona. Tieto dva právne predpisy sú nepochybne v súlade, keďže § 15 Poštového zákona splnomocňuje vládu svojím nariadením upraviť zodpovednosť pošty za dopravované veci.

2. Rovnako ústavný súd vyslovuje právny záver, že ustanovenie § 7 ods. 7 vládneho nariadenia č. 240/1949 Zb. nie je v rozpore s čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého všetci účastníci sú si v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy rovní. Článok 47 ods. 3 ústavy sa totiž vzťahuje na procesnoprávnu stránku veci; nie je hmotnoprávnym ustanovením o náhradu škody. Citovaný článok zabezpečuje rovnosť účastníkov v konaní pred súdom alebo inými orgánmi v procesnoprávných vzťahoch.

3. Ústavný súd je toho právneho názoru, že je treba rozlišovať medzi prepravou (dopravou) nákladu, ktorú upravuje Občiansky zákonník a poštovou zásielkou v zmysle zákona o pošte a citovaného vládneho nariadenia a na tom základe aj rozdielne posudzovať zodpovednosť za škodu, ktorá vznikla oneskorenou dopravou veci alebo poštovej zásielky. Nie je možné stotožňovať dopravu nákladu so zasielaním peňazí prostredníctvom pošty na základe poštovej poukážky. Keďže peniaze sa poštou neprepravujú ako náklad, ale k adresátovi sa dostávajú finančnou

operáciou, aká sa vykonáva v peňažných ústavoch. Poštovou poukážkou odosielateľ dáva pošte vlastne príkaz, aby ním poukázaná peňažná suma bola vyplatená adresátovi alebo aby bola pripísaná na jeho účet v peňažnom ústave, pričom poštovú poukážku možno definovať ako platobný a zúčtovací prostriedok hotovostného i bezhotovostného styku. Pošta vypláca finančné prostriedky adresátovi do výšky vplatenej sumy. Nevypláca však bankovky a mince tých istých nominálnych hodnôt a série, ktoré boli podané na podacej pošte, lebo tieto sa neprepravujú.

4. Nie je možné dávať rovnítko medzi zodpovednosťou za škodu spôsobenú prekročením dodacej lehoty pri doprave nákladu, na čo je možné aplikovať § 770 ods. 2 Občianskeho zákonníka a doručením poštovej poukážky, teda len dokladu, ktorý oprávňuje adresáta na prevzatie peňazí na pošte, resp. na základe ktorej sa adresátovi pripisuje jemu poukázaná suma peňazí na jeho účet v banke. Pri poštových poukážkach nie je stanovená lehota na doručenie poštovej poukážky, rovnako nie je ustanovená lehota na doručenie peňazí. Peniaze sa totiž vyplácajú po predložení poštovej poukážky a pošta zodpovedá len za vyplatenie peňazí (§ 7 ods. 4 vládneho nariadenia č. 240/1949 Zb.). Za iné škody pošta nezodpovedá (§ 7 ods. 7 citovaného vládneho nariadenia). Zodpovednosť pošty je určená len pri určených zásielkach a za určitých podmienok. Poštová poukážka medzi týmito zásielkami nie je uvedená. To však nie je v rozpore s ustanovením § 770 ods. 2 Občianskeho zákonníka

5. Pošta okrem doručovania poštových poukážok zaobstaráva doručovanie rôznych iných zásielok a vykonáva služby, pre ktoré má aj rôznu úpravu zodpovednosti za ich doručenie. Vyhláška Federálneho ministerstva dopravy a spojov č. 78/1989 Zb. o právach a povinnostiach pošty a jej používateľov, na ktorú sa odvoláva navrhovateľ, bola zrušená zákonom Národnej rady Slovenskej republiky o cestnej doprave č. 168/1996 Z. z. (§ 43 ods. 12). Preto ústavný súd pri rozhodovaní nebral na ňu zreteľ.

Ústavný súd na základe komparatistiky citovaných právnych predpisov dospel k právnomu výroku, že návrh navrhovateľa nemá právne opodstatnenie, a preto mu nemožno vyhovieť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

Uznesenie vyhlásené v Košiciach 5. júna 1997

Za správnosť vyhotovenia:

██████████

republiky

JUDr. Milan Č i ě
predseda pléna Ústavného súdu
Slovenskej